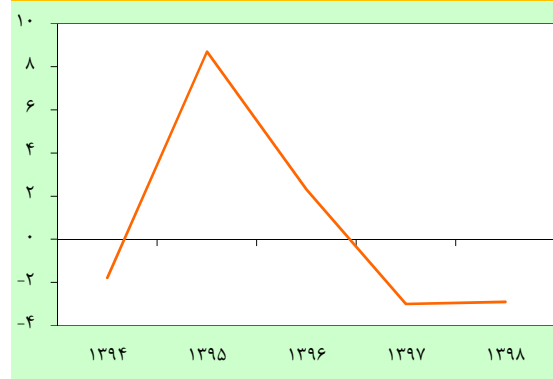

۲-۱- تولید ناخالص داخلی

در سال ۱۳۹۸ برای دومین سال متوالی، تولید ناخالص داخلی با کاهش مواجه گردید. در سال مورد گزارش، تولید ناخالص داخلی (به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۵) نسبت به سال ۱۳۹۷ با کاهش ۲/۹ درصدی همراه بود؛ با این حال، تحت تاثیر بهبود نسبی در عملکرد گروه‌های «کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری» و «صنایع و معادن»، تولید ناخالص داخلی بدون احتساب نفت و گاز در سال ۱۳۹۸ در مقایسه با سال قبل از آن رشدی معادل ۱/۱ درصد را به ثبت رساند.

نمودار ۲-۱- رشد تولید ناخالص داخلی (درصد) (۱۳۹۵=۱۰۰)

مروری بر عملکرد بخش‌های مختلف اقتصادی در سال ۱۳۹۸ نشان می‌دهد که در این دوره، ارزش افزوده گروه‌های «کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری» و «صنایع و معادن» در مقایسه با سال ۱۳۹۷ به ترتیب معادل ۹/۱ و ۱/۰ درصد افزایش و در مقابل ارزش افزوده گروه‌های «نفت و گاز» و «خدمات» به ترتیب معادل ۳۶/۲ و ۰/۳ درصد کاهش یافتند. در سال ۱۳۹۸، گروه‌های «کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری»، «صنایع و

معادن»، «نفت و گاز» و «خدمات» به ترتیب سهمی معادل ۱۳/۸، ۲۸/۲، ۶/۳ و ۵۱/۸ درصد از تولید ناخالص داخلی (به قیمت‌های جاری) را به خود اختصاص دادند.

بررسی تحولات بخش کشاورزی در سال ۱۳۹۸ نشان‌دهنده آن است که به رغم خسارت‌های وارده به بخش مزبور ناشی از بروز حوادث طبیعی (سیل) در اوایل این سال، عملکرد تولید در هر سه گروه محصولات زراعی، باغی و دامی نسبت به سال ۱۳۹۷ بهبود یافت که در نهایت منجر به رشد ۹/۱ درصدی ارزش افزوده گروه «کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری» نسبت به سال قبل از آن شد. تحت تاثیر عملکرد مثبت این بخش در سال ۱۳۹۸، سهم ارزش افزوده گروه مذکور از تولید ناخالص داخلی از ۱۱/۵ درصد در سال ۱۳۹۷ به ۱۳/۸ درصد در سال ۱۳۹۸ افزایش یافت.

جدول ۲-۱- عملکرد تولید ناخالص داخلی برحسب فعالیت‌های اقتصادی (درصد تغییر) (به قیمت‌های ثابت ۱۳۹۵)

سال	سال		گروه
	۱۳۹۶	۱۳۹۷ ▲	
کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری	۳/۴	-۲/۳	۹/۱
نفت و گاز	-۱/۱	-۱۸/۴	-۳۶/۲
صنایع و معادن	۴/۳	-۱/۸	۱/۰
خدمات	۲/۱	۰/۱	-۰/۳
تولید ناخالص داخلی	۲/۳	-۳/۰	-۲/۹
تولید ناخالص داخلی بدون نفت	۲/۸	-۰/۷	۱/۱

در گروه «صنایع و معادن»، با وجود تداوم فشار حداکثری ناشی از تحریم‌های همه‌جانبه و مشکلات ایجاد شده از این محل برای بنگاه‌های صنعتی و معدنی (نظیر افزایش

در بخش «ساختمان» به رغم بهبود نسبی وضعیت شاخص‌های ساخت‌وساز بخش خصوصی در حوزه مسکن و رشد ۵/۸ درصدی ارزش افزوده ساختمان‌های خصوصی به قیمت‌های ثابت، ارزش افزوده ساختمان‌های دولتی در این سال کاهش یافت و سبب گردید در مجموع طی سال ۱۳۹۸ ارزش افزوده این بخش نسبت به سال قبل از آن معادل ۰/۶ درصد کاهش یابد.

ارزش افزوده گروه «خدمات» که بیشترین سهم از تولید ناخالص داخلی (معادل ۵۱/۸ درصد) را در سال ۱۳۹۸ به خود اختصاص داده است، در این سال با کاهش ۰/۳ درصدی مواجه گردید که عمدتاً ناشی از کاهش به ترتیب معادل ۳/۲ و ۴/۰ درصدی در عملکرد بخش‌های «عمده‌فروشی، خرده‌فروشی و تعمیر وسایل نقلیه موتوری و موتورسیکلت» و «اداره عمومی، دفاع و تامین اجتماعی» بود. در مقطع مورد گزارش، ارزش افزوده بخش «حمل‌ونقل و انبارداری» به واسطه بهبود نسبی در عملکرد حمل بار جاده‌ای، نسبت به سال ۱۳۹۷ معادل ۳/۱ درصد افزایش یافت. همچنین در سال ۱۳۹۸، ارزش افزوده بخش «اطلاعات و ارتباطات» به دلیل بهبود شاخص‌های مرتبط با خروجی تلفن‌های همراه، ثابت و اینترنت معادل ۱۹/۱ درصد و بخش «فعالیت‌های املاک و مستغلات» متأثر از افزایش ارزش اجاری مسکن نسبت به سال ۱۳۹۷ معادل ۱/۲ درصد رشد یافتند.

به دنبال خروج دولت آمریکا از برجام و مشکلات پیش آمده در زمینه صادرات نفت کشور و همچنین عدم تمدید معافیت خرید نفت ایران در اردیبهشت ماه ۱۳۹۸، ارزش افزوده گروه «نفت و گاز» در سال ۱۳۹۸ نسبت به سال قبل از آن با کاهشی معادل ۳۶/۲ درصد مواجه گردید. این تحولات موجب گردید تا سهم ارزش افزوده گروه «نفت و گاز» از تولید ناخالص داخلی، از ۱۳/۵ درصد در سال ۱۳۹۷ به ۶/۳ درصد در سال ۱۳۹۸ کاهش یابد.

هزینه‌های تولید و محدودیت در تامین مواد اولیه و کالاهای واسطه‌ای مورد نیاز، ارزش افزوده این گروه در سال ۱۳۹۸ نسبت به سال قبل از آن با رشدی معادل ۱/۰ درصد همراه بود. ضمن آنکه سهم ارزش افزوده گروه «صنایع و معادن» از تولید ناخالص داخلی از ۲۵/۱ درصد در سال ۱۳۹۷ به ۲۸/۲ درصد در سال ۱۳۹۸ رسید. تحولات زیرمجموعه گروه «صنایع و معادن» طی سال مورد گزارش نشان می‌دهد که در این دوره ارزش افزوده بخش‌های «صنعت»، «استخراج معدن»، «تامین برق، گاز، بخار و تهویه هوا» و «آبرسانی، مدیریت پسماند، فاضلاب و فعالیت‌های تصفیه» نسبت به سال ۱۳۹۷ از رشد مثبت برخوردار بوده است.

از میان بخش‌های اصلی زیرمجموعه گروه «صنایع و معادن»، در سال ۱۳۹۸ ارزش افزوده بخش «صنعت» نسبت به سال ۱۳۹۷ با رشد ۰/۴ درصدی همراه بود. در خصوص تحولات بخش «صنعت» می‌توان به رشد ۲/۶ درصدی شاخص کل تولید کارگاه‌های بزرگ صنعتی (با اختصاص سهم حدود ۷۰ درصد از ارزش افزوده بخش صنعت) در این سال نسبت به سال ۱۳۹۷ اشاره کرد که عمدتاً ناشی از رشد مثبت صنایع «تولید فلزات اساسی»، «مواد و محصولات شیمیایی» و «محصولات کانی غیرفلزی» بود. ارزش افزوده بخش «معدن» در سال ۱۳۹۸ در مقایسه با سال قبل از آن با افزایش ۸/۱ درصدی همراه بود که دلیل اصلی آن، رشد ارزش افزوده معادن در حال بهره‌برداری کشور به ویژه در زمینه استخراج سنگ آهن و سنگ مس بود.

همچنین، به واسطه افزایش تولید برق و تامین گاز در سال ۱۳۹۸، ارزش افزوده بخش «تامین برق، گاز، بخار و تهویه هوا» رشدی معادل ۳/۵ درصد را در مقایسه با سال ۱۳۹۷ تجربه کرد. ارزش افزوده بخش «آبرسانی، مدیریت پسماند، فاضلاب و فعالیت‌های تصفیه» نیز در این سال با رشد ۳/۹ درصدی روبه‌رو شد که عامل اصلی آن بهبود عملکرد تولید آب در مناطق شهری و روستایی بود.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۸

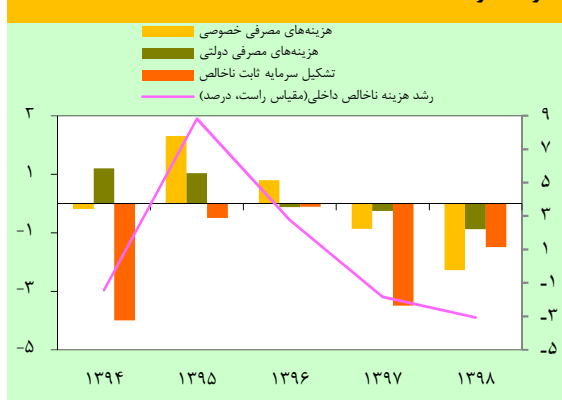
کاهش ۱۳/۲ درصدی همراه بود. در بخش «ساختمان» به رغم بهبود سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در ساختمان‌های مناطق شهری و روستایی، با توجه به افت فعالیت‌های عمرانی دولت و شرکت‌های دولتی، در نهایت تشکیل سرمایه ثابت ناخالص در این بخش طی سال ۱۳۹۸ نسبت به سال قبل از آن با کاهش ۲/۱ درصدی مواجه گردید.

در سال مورد بررسی، واردات کالاها و خدمات نسبت به سال ۱۳۹۷ به میزان ۳۱/۶ درصد کاهش یافت. همچنین در سال ۱۳۹۸، صادرات کالاها و خدمات به دلیل کاهش صادرات نفتی (ناشی از افت ارزش صادرات نفت خام و میعانات گازی) و غیرنفتی معادل ۲۰/۶ درصد نسبت به سال ۱۳۹۷ تقلیل یافت.

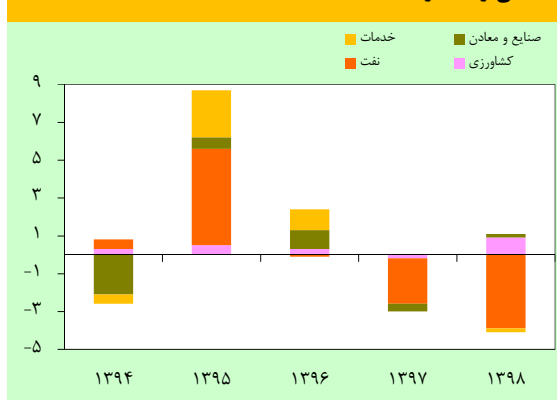
جدول ۲-۲- عملکرد هزینه ناخالص داخلی (به قیمت‌های ثابت ۱۳۹۵) (درصد تغییر)

سال	۱۳۹۸	▲۱۳۹۷	۱۳۹۶	
هزینه‌های مصرفی خصوصی	-۴/۷	-۱/۸	۱/۶	
هزینه‌های مصرفی دولتی	-۵/۶	-۲/۰	-۰/۸	
تشکیل سرمایه ثابت ناخالص	-۶/۶	-۱۵/۸	-۰/۵	
هزینه ناخالص داخلی	-۳/۱	-۱/۸	۲/۸	
درآمد ملی	-۱۰/۶	-۸/۸	۲/۱	

نمودار ۳-۲- سهم اقلام هزینه در رشد هزینه ناخالص داخلی (واحد درصد) (۱۳۹۵=۱۰۰)

نمودار ۲-۲- سهم بخش‌های اقتصادی در رشد تولید ناخالص داخلی (واحد درصد) (۱۳۹۵=۱۰۰)

۲-۲- هزینه ناخالص داخلی

در سال ۱۳۹۸، هزینه ناخالص داخلی به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۵ معادل ۳/۱ درصد نسبت به سال قبل از آن کاهش یافت. بررسی مولفه‌های تشکیل‌دهنده هزینه ناخالص داخلی در سال ۱۳۹۸ حاکی از افت هزینه‌های مصرفی در هر دو بخش خصوصی و عمومی در مقایسه با سال ۱۳۹۷ است.

در سال مورد گزارش، «هزینه‌های مصرفی خصوصی» که عمدتاً شامل هزینه‌های مصرف نهایی خانوارها می‌گردد و بر مبنای نتایج برآورد بودجه خانوار، رشد جمعیت و نرخ تورم محاسبه می‌شود، نسبت به سال قبل از آن ۴/۷ درصد کاهش یافت. همچنین، در این سال هزینه‌های مصرفی دولتی در وزارتخانه‌ها و موسسات وابسته، شهرداری‌ها و سازمان تامین اجتماعی بر مبنای رشد تعداد کارکنان و پرداخت اعتبارات هزینه‌ای دولت در مقایسه با عملکرد سال ۱۳۹۷ معادل ۵/۶ درصد کاهش یافت.

در سال ۱۳۹۸، «تشکیل سرمایه ثابت ناخالص» نسبت به سال قبل از آن معادل ۶/۶ درصد کاهش یافت. در این میان، به واسطه تضعیف سرمایه‌گذاری در هر دو بخش کالاهای سرمایه‌ای تولید داخل و وارداتی، تشکیل سرمایه ثابت ناخالص در بخش «ماشین‌آلات» در سال ۱۳۹۸ نسبت به سال ۱۳۹۷ با